

PUHE TAMPEREELLA JA TURUSSA

Tampereen työväenyhdistyksessä 17—2—1907. Turun työväenyhdistyksessä 24—2—1907.

Arvoisat kansalaiset! Rakkaat aatetoverit!

Köyhälistön, proletariaatin pimeällä, synkällä taivaalla loistaa yksi tähti häikäisevän kirkkaana, kirkkaampana kuin mikään muu: materialistisen, taloudellisen historiankäsitteen kimmeltävä aamutähti. Se nousi taivaanrannalle ensin Englannissa ja Ranskassa: Hobbes, Harrington, Gibbon ja Montesquieu ovat tämän maailmankatsomuksen ensimmäisiä tienraivaajia, mutta selvemmin ja johdonmukaisemmin kuin kukaan muu esitti tätä oppia Kaarle Marx, tieteellisen sosialismin suuri, nerokas luoja.

Mitä opettaa sitten materialistinen historiankäsitte? Pelkkää aistillisuuttako? Että sielu lähtee ruumiista, on tämän jälkimmäisen ilmestymismuoto? Ei suinkaan. Tähän filosofiseen kysymykseen se ei kajoo yhtään. Se opettaa aivan yksinkertaisesti, että maailman, ihmiskunnan historian kulku riippuu taloudellisista oloista, aineellisen toimeentulon välikappaleista: kun nämä, siis tuotannon muoto, muuttuu, muuttuu myöskin ihmiskunnan historia.

Tästä seuraa johdonmukaisesti, että maailman historia on taistelua taloudellisista eduista. Eri luokat, eri ihmisryhmät, joilla on erilaiset taloudelliset edut, seisovat vastatusten taistellen vallasta. Ja todellisuudessa me huomaammekin niin olevan, jos syvemmältä tarkastamme historian tapahtumia. Alhaisen kamppailu ylhäisön kanssa muinais-Kreikassa ei ollut mitään muuta; plebejien taistelu patriisioita vastaan Roomassa samoin; kristinusko, jota alussa kannatti vaan alhaisempi väestö, herätti tätä väestöä toivomaan parempaa toimeentu-

loa, ja tämä suuri alhaisen liike pakoitti vihdoin tuon epäkristillisen keisarin, Konstantinus Suuren(!), julistamaan kristinopin valtion uskonnoksi; porvaristo nousi aatelia ja maallistunutta papistoa vastaan samoista syistä; ja vihdoin tehdastuotanto herätti eloon proletariaatin vaatimaan taloudellisia etuja yhtäläisesti kaikille ihmisille.

Mutta eihän toki kaikki edistys riipu taloudellisista olosuhteista, väittänee joku. Näennäisesti ei. Mutta Marx ja Engels ovat osoittaneet, että mitä syvemmälle tunkee asiaa tutkimaan, sitä selvemmäksi käy tämä tosiasia: "Aineellisen elämän tuotantotapa, taloudellinen tila on tosiaan yhteiskunnallisen, valtiollisen ja henkisenkin elämän perustuksena". Tämän opin mukaan on siis niinkin henkinen taistelu, kuin Suomen ja Ruotsin kielten taistelu maassamme näyttää olevan, suomenkielisen kansanaineksen kamppailua alussa ylivaltaisten ruotsinkielisten kanssa taloudelliseen tasaarvoisuuteen pääsemiseksi.

Tässä on mahdotonta esittää kaikkia tämän asian yksityiskohtia. Kajoan enää vaan siveys- ja oikeusoppiin muutamilla esimerkeillä. Ei sovi vähääkään epäillä, ettei Cicero, Rooman suuri puhuja, olisi ollut sängen siveellinen henkilö. Hän on kirjoittanut etevän siveusopin, jota vieläkin käytetään useampien maitten kouluissa, paikoittain meilläkin. Siinä on monen ylevän ohessa myöskin seuraava paikka: "Mikä voi olla suurempi rikos kuin ihmisen tappaminen, varsinkin jos hän on ystävä? Mutta onkohan joku tehnyt rikoksen, joka tappaa oman ystävänsä, jonkun tirannin? Rooman kansasta ei siltä näytä, sillä tämä kansa pitää tällaista tekoa kaikista urostöistä suurimpana". Cicero oli ylimystön etevin edustaja Roomassa, kun Ceasar nousi "tiranniksi": koko ylimystön taloudellinen asema oli tämän kautta joutunut vaaraan, siitä valtiollisen murhan puolustus vastoin tavallista siveyslakia. Olen meidänkin maassamme kuullut syvästi uskonnollisten henkilöitten puolustavan Eugen Schaumannin ja Lennart Honthalin tekoja, mutta yleensä on se puolue, jonka ai-

neellisiin etuihin nämä murhat tuntuvasti koskivat, ainakin alussa julkisissa vastalauseissa niitä tuominnut. — Spartassa sai isä kursailematta tappaa lapsensa, koska ei tämä ollut taloudellisesti tuottava. Vaikkei meillä tyttölapsia tapeta, tervehtii työkansa yleensä tytön syntymistä vähemmällä ilolla kuin pojan — puhtaasti taloudellisista syistä. Miehen ja naisen yhtymisen lasten siittämistä varten pitäisi suuren ranskalaisen filosofin Michel Montagne'n mukaan olla "pyhä toimitus", mutta sittenkin suosivat työläiset neomaltusialaisia varokeinoja lapsensaantia vastaan — taloudellisista syistä. Sama on yleinen käsitys Ranskassa samoista syistä. Siveysoppi on siis eri aikoina ja eri kansanluokissa äsken mainituista syistä erilainen. Eräs nykyisen kristinopin kannalla oleva pappi, Paul Göhre onkin myöntänyt, että tähän aikaan on oikeastaan neljä, viisi siveysoppia yhtäaikaan vallalla n. s. kristillisessä yhteiskunnassa. — Ja oikeuskäsitteet ovat samanlaiset. "Hallitseva luokka väittää oikeaksi sen, mikä on sen taloudellisille ja valtiollisille eduille suotuisaa, ja vääräksi, mikä on tätä vastaan", sanoo Paul Lafargue, Marx'in vävy, äsken julkaisemassaan kirjoituksessa. Kun työväestö tekee lakon saadaksensa parempia elämänehtoja, ja toiset työmiehet "työn vapauden" nojalla menevät lakonrikkureiksi, toisin sanoen, ryöstämään edellisten, työväen tilan parantamiseen pyrkivien koko toimeentulon, eivät työläiset suinkaan katso tätä siveelliseksi teoksi. He "yllyttävät" lakkorikkureita jättämään paikkansa, ja jos tuomioistuin tuomitsee heidät yllytyksestä "varojen puutteessa" linnaan, tervehtii koko itsetietoinen työväestö heitä sieltä tultua juhlilla; se on heidän oikeudenkäsitöksensä, vaan ei suinkaan yläluokan, joka sitä kauhistuu. Ja jos oikeus tuomitsee roomalaisen lain nojalla jonkun melkein nälkään nääntyvän leipäkannikan varastamisesta, kun varkaus neljännen kerran tapahtuu, "elin-kautiseen vankeuteen", on se suorastaan alhaisen kansan oikeuskäsitteitä vastaan. Samoin pitää se kaikki sakkotuomiot, jotka pakottavat köyhää kansaa linnaan, mutta laskevat ylhäisön vähäisen rovon luovuttamisella

vapaaksi, aivan oikeudettomina eli väärinä tuomioina. Tämä kaikki johtuu taloudellisista syistä eli porvarillisesta luokkavaltiosta.

Mutta eihän toki kaikki tässä maailmassa sittekään johdu taloudellisista syistä? Onhan sitä paitsi ihmisillä vapaa tahto, joka johtaa hänet toiseen tai toiseen suuntaan ulkonaisista oloista huolimatta. Vapaa tahto on kiistanalainen porvarillistenkin filosoofien leirissä. Useimmat kaikkein suurimmistakin, kuten Spinoza, uudemman filosofian etevin filosofi, ja Herbart, uudemman kasvatustieteen kuuluisa perustaja, kieltävät sen. Mutta jos eivät kaikki tähänastiset muutokset johtuisikaan aineellisen toimeentulon välikappaleista ja taloudellisista vaikuttimista, kuten nykyinen sosialismi Marx'in ja Engels'in opastamana yleensä väittää; jos ihmis-tahto ei vaan näennäisesti, vaan todellakin olisi vapaa, eivät nämä seikat sittenkään kumoo materialistisen historianankatumuksen totuutta. Sillä varmaksi tosiasiaksi kuitenkin jääpi, että *tähän asti* ihmiskunnan *suuren suuri enemmistö* on tehnyt n. s. "*vapaan päätöksensä taloudellisten olojen vaikutuksesta*, muista vaikutuksista ja saarnoista huolimatta, koska tosiaan *niukka taloudellinen toimeentulo suuren enemmistön keskuudessa yksinkertaisesti pakottaa tämmöiseen menettelyyn*. Ja tämä sitte vaikuttaa yleiseen maailman menoon ja muitten kansaluokkien toimintaan, joiden enemmistö nykyään katsoo ennen kaikkea taloudellisia etujaan. Vasta kun ei enää sosialismin toteutettua ihmiskunnan suuri enemmistö ole pakotettu tähän menettelyyn, saattaa toinen katsantokanta päästä vallalle. Yläluokkalaisten, jos he tosiaan harrastavat "ihanteellisia" asioita, tulee siis *etupäässä* edistää *sociaalismin* voitolle pääsää. Mutta sitä he eivät tee, juuri siitä syystä, että he ovat uponneet tuohon *todelliseen* materialismiin, itsekkäisyyteen, omanvoitonpyyntiin, *luokkaegoismiin* koko kansan suuren enemmistön ja ihmiskunnan kustannuksella. Marx itse on viitannut siihen, että materialistinen historianankatsumus ei ole ikuinen, vaan ehkä tulevaisuudessa häviää, kun luokkataistelukin häviää ja koko ihmiskunnasta tu-

lee yksi ainoa luokka: "Hän sanoo näet kommunisti-
sessä manifestissa: "Koko tähänastisen*) yhteiskunnan
historia on luokkataistelujen historiaa"; sillä johtuvat-
han luokkataistelut juuri materialistisesta historiankäsi-
tyksestä.

Olen jotenkin laajasti esittänyt materialistista his-
toriankäsitystä, tätä sosialismin perusoppia, jotta te hy-
vin ymmärtäisitte, minkätähden köyhälistö ei voi yhtyä
minkään toisen valtiollisen puolueen vaaliohjelmaan,
vaikka tämä sisältäisi kuinkakin kauniita sanoja, kuin-
kakin kultaisia lupauksia. *Köyhälistön aineelliset edut
ovat mitä jyrkimmässä ristiriidassa jokaisen porvarilli-
sen puolueen etujen kanssa*, toisen tosin enemmän, toi-
sen vähemmän. Ja porvaristo tietää sen myös aivan
mainiosti, vaikka se koittaa peittää tämän ristiriidan
kaikenmoisiin korulauseisiin, saadaksensa tuosta valta-
van suuresta enemmistöjoukosta "äänestyskarjaa". Mut-
ta kajoa vaan sen aineellisiin etuihin *todenteolla* —
"ei mikään peto", sanoo Tanskan ja koko maailman
suurin, nerokkain kirjallisuudenarvostelija Lasallen elä-
mäkerran kirjoittaja Georg Brandes, "ole niin hirveä
mies kuin porvarillinen mies, jos vaan hänen kukka-
roansa koskettelee". — Tarkastakaamme tätä jyrkkää
luokkavastakohtaisuutta muutamissa eri asioissa.

Huhtikuulla viime vuonna kokoontui Tampereella
400 Suomen torpparia vuonna 50,000 torpparia eli 5/7
osaa koko luvusta. Se oli kerrassaan suuremmoista!
Ja vielä suuremmoisempi oli se aate, joka siellä syntyi,
suuremmoisimpia Suomen koko uudemmassa historias-
sa, *viljelyspakko*. "On määrättävä sellainen yleinen vil-
jelyspakko, että kaikki valtion omistamat metsämaat,
kruununpuistot, virkatalot sekä kaikki kuntien, seura-
kuntien ja yksityisten hallussa oleva viljelyskelpoinen
maa on uuden maanvuokralain ehdoilla jätettävä halul-
listen viljeltäväksi, jollei omistaja itse sitä viljele. Ei
kuitenkaan yksityisille suuremmissa kuin 25 ha suu-
ruisissa tiloissa viljelyskelpoista maata". Jos tämä eh-

*) Minun harventamanl.

dotus toteutuu, voipi Suomen koko miljoonaan nouseva irtain väestö joka on todellinen häpeäpilkku porvarilliselle hallitukselle, päästä leipään ja toimeentuloon. Mutta kenenkä kustannuksella ja "vapauden" rajoittamisella? Ilmeisesti manttaalimiesten. Sentähden tämmöistä pykälää turhaan hakee muista vaaliohjelmissä. Niissä ehdotetaan muutamien miljoonien markkojen antamista maan ostoon, jotka eivät riitä mihinkään ja jotka paremmin käytettäisiin irtaimen väestön rakennus- ja viljelysavuksi asianomaisilla tiloilla. Hyvä kuitenkin, ettei enää tämmöistä toimenpidettä sanota "kommunistiseksi ja anarkistiseksi", kuten erästä ehdotusta 1897 v:n valtiopäivillä. Niin paljon aikaansaavat pelko ja vavistus porvarillisissa piireissä. Ja eihän sitä muka voi loukata niin paljon yksityisten vapautta, että hänen pitäisi luovuttaa osa maastansa edes vuokralle toiselle, joka on nälkään kuolemaisillaan. Ei suinkaan, olisihan se kauhea ryntäys "pyhää, pyhääkin pyhempää yksityisomaisuutta" vastaan! Ja kuitenkin uskaltavat porvarillisetkin taloustieteilijät, niinsanotut "maaperä uudistajat" (Bodenreformer, Henry Georgen kannattajat) etupäässä, kivenkovaan vaatia että yksityisten maa-alueita kaupungeissa, joille ei ole rakennuksia rakennettu, verotettaisiin todellisen tonttiarvonsa eikä tavallisen peltomaan tai puutarhamaan mukaan: täten pakoitetaan omistaja joko rakentamaan rakennuksia tai myymään alueet semmoiselle, joka niille rakentaa. Se on täydellinen rakentamispakko, kuten maalla viljelyspakko! Mutta kun muutamat torpparit erään pienen feodaaliheran kartanossa koettivat panna torppariohjelman parannuksia toimeen ja tämä johtaa kauheaan häätämiseen, silloin kehtaavat kaikkien porvarispuolueitten lehdet syyttää onnettomuudet sosialistien ja niiden agitaattorien niskoille ja tutisevat ukot huutavat melkein haudantakaisella äänellä: "Ei niillä sosialisteilla ole ihanteita"! Ei tiedä, pitääkö nauraa vai itkeä semmoiselle porvarilveilylle. Mutta korkein ihanne, mikä nykyään löytyy, on sosialismin ihanne: se tahtoo vapauttaa koko ihmiskunnan riistämisyjärjestelmän ikeestä ja luoda yhtei-

sen suuren veljeskunnan, jossa tosiaan kaikki ovat tasa-arvoisia veljiä eikä toinen nylje toista kaikin tavoin. — Se torppari tahi mäkitupalainen, joka ei nyt jo ymmärrä, että ainoastaan sosialistien ohjelmaehdotukset tosiaan yksin tehokkaasti hänen etujansa valvovat, on joko houkkio tahi rahalla joko välillisesti tai välittömästi ostettu.

Ja te proletariaatin naiset! Kas tuossa kulkee eräs tyttöraukka, jonka vanhemmat ja siskot ovat joutuneet äärimmäiseen kurjuuteen nykyisessä yhteiskunnassa! Hän voi ne pelastaa ja hän ne pelastaakin. Hän menee kadulle, tapaa herran ja hän myypi, sanoo *myypi* rakautensa, joka on ihmisen pyhin tunne, tälle miehelle, jota hän *ei rakasta*. Luuletteko te tosiaan, että nykyinen porvarillinen yhteiskuntalaitos voi poistaa haureuden maailmasta? Se ei ikinä poistu, ennenkuin sosialistisessa valtiossa jokaisella naisella on riittävä toimeentulo, ettei yhdenkään naisen tarvitse myydä ihmisen pyhintä tunnetta; silloin se vasta poistuu, jolloin ei enää tarvitse huudahtaa:

“Oi, että leipä niin kallist’ on
ja liha ja veri niin halpaa”.

Juuri siitä syystä, että liha ja veri nykyään on niin halpaa, eivät nuoret herrasmiehet mene naimisiin koska heidän tulonsa eivät siihen muka riitä!

Ja luuletteko, että te yhtyneinä porvarinaisiin voitte saada palkkanne kohoamaan, joka on pääasia teille, köyhälistön naiset? Kun porvariston naiset ovat teidän avullanne saaneet omat luokkavaatimuksensa läpi, jättävät he teidät yksin taistelemaan *kapitalismia vastaan*, jolta juuri, porvarisnaisten isiltä ja veljiltä, nuo palkankorotukset ovat kiskottavat. Sen voi aivan rauhallisesti vannoakin, ainakin mitä porvarinaisten suureen enemmistöön tulee. Eikä edes Aleksandra Gripenbergin puoluekaan ole uskaltanut, kuten sosialistit, vaatia vaaliohjelmassaan samaa palkkaa naisille, kuin miehille.

Ja te kieltolain kannattajat! Mikä valtiollinen puolue ensiksi koko Suomen maassa asetti yksimielisesti yleisen kieltolain ohjelmaansa? Se oli sosialistien puolue Turun ikimuistettavassa kokouksessa v. 1899, samalla kun Suomen työväenpuolue luotiin. Mutta vielä v. 1903 "hyväksyttiin yksimielisesti" Turun yleisessä raittiuskokouksessa etevimpien raittiusmiesten ehdotus, jossa ei uskallettu puoltaa enempää kuin kunnallista kieltolakia! Luuletteko, että semmoinen puolue, joka ensin yksimielisesti asetti ohjelmaansa yleisen kieltolain, ei uskollisemmin kuin kukaan muu aja tätä asiaa valtiopäivillä? Tosin on nyt se hullunkurisuus tapahtunut, että muutamat etevät ruosinmielisetkin ovat olojen pakosta, kuten muutkin hännystelijät ottaneet puolustaakseen yleistä kieltolakia — tietysti myöntämällä korvausta noille panimoisännille, jotka muka muuten joutuisivat mieron tielle. Mutta jos valtio katsoo hyväksi lakkauttaa jonkun liikkeensä syystä tai toisesta, silloin on tietysti työväki "vapaita" ihmisiä, jotka saavat siis 'vapaaasti' mennä, minne haluavat! Ja sitä paitsi, onko se niin aivan varma, että yläluokkien edustajat, olkoot he sitte ruotsinmielisiä, suomettarelaisia tai nuorsuomalaisia, salaisessa äänestyksessä valtiopäivillä kannattavat kieltolakia, joka sotii monen heidän ystävänsä, mutta ei yhdenkään työmiehen tai työväen ystävän etua vastaan? Minä vaan kysyn, sillä suuret sanat eivät suuta halkaise. Tässäkin siis voi olla suureksi haitaksi tuo salainen äänestys, jota vastaan Stuart Mill niin kaunopuheliaasti esityksessään "Of the mode of voting" taistelee. "Jos", sanoo Mill muun muassa, "edusmiehyys on yleisön antama luottamustoimi, on yleisö oikeutettu saamaan tietoa edusmiehen "äänestyksestä". Mutta meillä on salainen äänestys kieltolainkin ylen tärkeässä asiassa käytettävä.

Ja minkä porvaripuolueen ohjelmassa te näette vaatimuksen 8-tuntisesta työpäivästä tahi edes 9- tai 10-tuntisesta, vaikkapa vaan naisille? Tahi yötyön poistamisesta, joka peräti runtelee työväen terveyttä? Ei muuta kuin yleisiä korulauseita "liian pitkästä työpäiväs-

tä”, "kaikenpuolisesta selvityksestä työpäivän pituuden rajoittamiseksi", joita sitte kukin saa tulkita mielensä mukaan. Ja mistähän syystä "suomalainen puolue", joka uskontoa niin hellästi vaalii, ei ole vaatinut sunnuntaityön poistamista, vaikka se suoraan sotii raamattua vastaan? Siitä yksinkertaisesta syystä, että mammona heistäkin on paljoa parempi kuin jumala, jos tekoja vaaditaan eikä vaan sanoja.

Eikä edes nuorsuomalainenkaan puolue, joka ennen muita tahtoo olla "edistyspuolue", "kansanvaltainen" ja "vapaamielinen", ole uskaltanut panna ohjelmaansa valtiollisen äänioikeuden antamista 21 vuotta täyttäneille kasalaisille. Tietysti siitä syystä, että "se vain on tehty ensi (3 vuoden) valtiopäiväkauden työtä silmällä pitäen" (!?). Mutta sitä ei kukaan usko. 21 vuotta täyttäneille ei tahdota antaa valtiollista äänioikeutta siitä yksinkertaisesta syystä, ettei tahdota liian paljon "edistyspuoluelaisia ja kansanvaltaisia ja vapaamielisiä" eduskuntaan, jommoisia aina nuo nuoret melkein poikkeuksetta ovat. Hassuahan nykyinen määräys on; sen näkee mainiosti vaan siitä yhdestä tosiasiasta, että minun 23-vuotias poikani tuomarina istuu käräjiä ja voi tuomita ihmisiä vaikkapa kuolemaan, mutta äänestämään valtiopäiville hän ei kelpaa ja tietysti vielä vähemmän siellä asioita käsittelemään!

Vihdoin kajoan erääseen arkaluontoiseen asiaan. Sosialistit ovat julistaneet uskonnon jokaisen ihmisen yksityisasiaksi, s. o. tahtovat suoda jokaiselle täydellisen vapauden tässä suhteessa, koska ei yksikään järkevä ihminen voi väittää, että toinen uskontunnustus olisi jumalalta tai muualta saanut peruuttamattoman niin saakseni pantentin yksinomaisesta oikeudestaan. Mutta yhtä kaikki väittävät useat valehtelijat, että sosialistit erityisesti vihaisivat toista tai toista uskontoa tai uskontoa yleensä. Sosialistien joukossa on, kuten muissa puolueissa, sekä uskonnollisia että vapaa-ajatteliijoita, mutta tosiaan hyvin vähän ulkokullattuja, joita taas muissa puolueissa on sängen paljon. Todellisesti uskonnollisia ihmisiä sosialistit kunnioittavat, mutta ei ulko-

kullattuja paavillisia tai papillisia, olkoot missä maassa tahansa, sillä näillä uskonto vaan on keppi-hevonen tai nukutusjuoma. Ja toiselta puolen sosialistit, joista sosialismi on jotakin suurta, jumalallista ja pyhää, pyhintä mitä he tuntevat maallisista asioista, vaativat, että uskonnon miehet sitä kunnioittavat eivätkä sitä lokaan vedä: muuten voivat sosialistitkin kiivastua ja mennä kohuullisten rajojen yli, mitä uskontoon tulee.

Arv. kansalaiset, rakkaat aatetoverit!

Muut puolueet myöntävät, kuten aina ovat myöntäneet, juuri niin paljon kuin ovat olot pakottavat niitä myöntämään, ei rahtuakaan enempää. Saksan kuuluisat kansanvakuutuslaitkin esim., ovat todistettavasti ainakin syntyneet pakon vaikutuksesta, kuten Bismarck'kin myönsi. Kaikissa vallankumouksissa ovat porvarilliset niinkään myöntäneet niin paljon kuin on ollut pakko myöntää. Meilläkin on tehty kilvan useita myönnytyksiä paperilla, koska työväen liike on kasvanut niin mahdovaksi. Mutta sittekään porvarilliset eivät enää myöntäisi meille yksikamarijärjestelmää, tuskin yleistä äänioikeuttakaan. Sen huomaa jo siitä ilosta, jonka he kaikki päästivät, kun sosialistit tilapäisesti kärsivät tappion Saksassa edustajapaikkojen, vaan ei suinkaan äänimäärän suhteen. Muistakaa sen takia, että se on kansanluokkansa petturi, joka ei mene äänestämään ensi vaaleissa sen hyväksi. Muistakaa, että koko työväestöä ja sen kaikkia harrastuksia porvaripuolueitten puolelta kohdellaan sen mukaan, kuinka saamme edustajia kansaneduskuntaan! Jos me saamme 10—20, meitä halveksitaan ja vainotaan, jos saamme 60—80, meitä kohdellaan pelolla ja kunnioituksella. Siis kaikki jok'ainoa vaaliuurnalle! Ja muistakaa vihdoin, että, kun sosialismi voittaa, on luokkarajoitus hävinnyt ja koko ihmiskunta kulkee uutta kaunista valoisaa tulevaisuutta kohti, jossa teidän lapsenne ja lastennelapsenne elävät kuten ikuisessa keväässä.

Innostunut sosialisti, sosialismin suurin runoilija Morris laulaa teille ylevin sanoin:

"Eteenpäin te köyhät.
 Tietäkää! Tuo, mi vyöryy kajahtaa,
 Vapaustaitoon sotahuuto on, mi kiertää maailmaa.
 Eespäin! Eestä ihmiskunnan ylös lippu nostakaa!
 Eespäin kulkee maailma.
 Kuule! Riehuu ukkosmyrsky.
 Katso päivää! Vihantyrsky
 Toivorinnoista se hyrskyy.
 Eespäin marssi joukko vaan!"

Pohja, Puheita ja kirjoituksia 1909.

Sosialismin menettelytapa ja toiminta.

MISSÄ ON TIE?

Tunnettua on, että Lassalle Saksassa perusti itsenäisen työväenpuolueen, jonka pitäisi kulkea porvariston ja itsevaltiuden välitse ja katsomatta vasemmalle tai oikealle hankkia itselleen valtaa yleisen äänioikeuden perusteella. Hän ryhtyi tätä varten keskusteluihin itsevaltiuden pääedustajan, Bismarckin kanssa ja vaikka tämän politiikan pääperustus oli "do ut des" (annan, jotta antaisit) eikä Lassalle voinutkaan polkea maasta noita odotettuja tuhansia työmiehiä, niin Bismarck kuitenkin suostui myöntämään muutamia vuosia Lassallen kuoleman perästä yleisen äänioikeuden. Sen hän teki, koska porvariston valta oli kasvamassa teollisuuden kasvassa ja hän luuli Napoleonin esimerkin mukaan saavansa köyhälistöltä apua tätä nousevaa valtaa vastaan. Ja hän, vieläpä enemmän hänen lähin neuvonantajansa Wagner uskoi, että tuo Lorenz von Steinin, Rudolf Meyerin ja Karl Rodbertus'en suosima "sosiaalinen kuninkaskunta", alempien kansankerrosten kohottaminen itsevaltiuden avulla olisi mahdollinen, vaikka se ei ollut